

BILLEDKUNST

Kunstens historie og kultur

EKSPRESSIONISME

Velkommen til School To Go og dagens undervisning!

Dette er et forløb i faget "Billedkunst" i tre episoder, med de tre temaer om Kunstens historie og kultur, nemlig: "Nyklassicismens kunst", "Guldalder og romantisme" og til sidst "ekspressionisme". Der vil både være lytte-tekster og øvelser i episoderne.

Introduktion

Velkommen til en spændende rejse i vores billedkunstklasse, hvor vi snart vil udforske en utrolig farverig og følelsesmæssig kunstretning kendt som ekspressionismen!

Forestil dig, at du kunne male eller tegne ikke bare det, du ser med dine øjne, men det du føler i dit hjerte – hvad enten det er glæde, sorg, vrede eller forundring. Det er præcis, hvad ekspressionistiske kunstnere besluttede at gøre! I stedet for at kopiere verden præcist, som de

så den, brugte de farver, former og linjer til at udtrykke deres indre følelser og reaktioner på verden omkring dem.

Ekspressionismen opstod i begyndelsen af det 20. århundrede, en tid med mange ændringer og omvæltninger i verden. Kunstnerne i denne periode følte en stærk trang til at udtrykke deres personlige oplevelser og følelser, ofte med dristige farver og skæve figurer. De ønskede ikke, at deres kunst blot skulle være smuk; de ønskede, at den skulle være kraftfuld og fortælle en historie om, hvordan de følte.

I de kommende uger vil vi dykke ned i verdenen af ekspressionisme. Vi vil lære om berømte ekspressionistiske kunstnere som Edvard Munch, kendt for sit berømte maleri "Skriget", og hvordan deres arbejde var forskelligt fra andre kunstnere før dem. Vi vil udforske, hvordan de brugte farver på usædvanlige måder og hvordan de forvrængede former for at få deres budskab frem.

Men det er ikke alt – du vil også få chancen for at blive en lille ekspressionist dig selv! Vi vil eksperimentere med forskellige teknikker, som ekspressionisterne brugte, og du vil få mulighed for at skabe dit eget kunstværk, der udtrykker dine egne følelser og tanker. Du kan tænke på, hvilke farver der bedst udtrykker forskellige følelser, eller hvordan du kan skildre mennesker og steder på en måde, der viser, hvordan de får dig til at føle.

Så gør dig klar til at sætte farver på dine følelser og bringe dine indre tanker til live på papiret. Det bliver en rejse fuld af farver, former og personlige udtryk. Jeg glæder mig til at se, hvad ekspressionismen vækker i dig og dine fantastiske kunstværker! Lad os begynde dette eventyr i kunstens verden!

Mål for undervisningen:

- Jeg skal kunne nævne mindst tre karakteristika ved ekspressionismen.
- Jeg skal kunne forklare, hvordan ekspressionister udtrykker deres følelser gennem kunst.
- Jeg skal kunne vurdere, hvordan forskellige ekspressionistiske kunstværker formidler kunstnerens følelser.
- Jeg skal kunne skabe et originalt værk, der anvender ekspressionistiske teknikker for at udtrykke en personlig oplevelse eller følelse.

Hvad er ekspressionisme, og hvordan adskiller denne kunstform sig fra andre kunststilarter?

Ekspressionisme er en kunstretning, som ikke prøver at vise tingene præcist, som de ser ud i virkeligheden. I stedet prøver den at vise, hvordan kunstneren føler sig indeni. Forestil dig, at du tegner eller maler ikke det, du ser med dine øjne, men det, du føler i dit hjerte og i dit sind. Det kunne være en meget glad dag, hvor alt føles fantastisk, eller en dag, hvor alt føles lidt skræmmende og forvirrende. I ekspressionismen er det de følelser, du har indeni, som du sætter ned på papiret eller lærredet, ikke nødvendigvis det præcise billede af, hvad der er foran dig.

Denne kunstform adskiller sig fra andre stilarter ved, at den virkelig fokuserer på følelser. Tænk på en fotograf, der tager et meget klart og detaljeret billede af et hus. Det er ikke ekspressionisme. Men hvis en kunstner maler det samme hus, men med skæve linjer, mærkelige farver, og måske endda lidt skræmmende, fordi de følte sig ensomme eller bange, da de tegnede det, så bevæger vi os ind i ekspressionismens verden.

I andre kunstformer, som for eksempel impressionismen, prøver kunstnerne også at fange deres følelser, men de gør det stadig ved at vise, hvordan lys og farver ser ud på forskellige tider af dagen. De prøver stadig at fange den virkelige verden, men bare set fra deres eget, personlige perspektiv. I ekspressionismen er det ikke kun perspektivet, der ændrer sig; det er hele verdenen, som bliver forvrænget for at passe til kunstnerens følelser.

I klassisk kunst, som ofte er meget detaljeret og realistisk, er det vigtigste mål at skabe billeder, der ligner det rigtige liv så nøjagtigt som muligt. I ekspressionismen er det vigtigste ikke, hvor præcist et træ eller en person ser ud, men hvordan kunstneren føler om det træ eller den person.

Så ekspressionismen handler om at bruge farver, former og penselstrøg på en måde, der viser dine følelser og tanker. Det handler ikke om at lave et perfekt billede af noget; det handler om at udtrykke, hvordan du føler, og måske få andre til at føle det samme, når de ser på dit kunstværk.

Hvornår opstod ekspressionismen, og hvilke historiske begivenheder påvirkede denne kunstbevægelse?

Ekspressionismen begyndte omkring starten af det 20. århundrede, specifikt i de tidlige 1900'ere. Den opstod først i Tyskland og spredte sig hurtigt til andre dele af verden. Denne periode i historien var fuld af store forandringer og mange omvæltninger. Tænk på det som en tid, hvor verden for alvor begyndte at ændre sig meget hurtigt.

En af de store begivenheder, der påvirkede ekspressionismen, var Første Verdenskrig fra 1914 til 1918. Det var en meget stor og tragisk krig, der påvirkede mange mennesker i hele verden. Krigen førte til meget tab og sorg, og mange kunstnere følte et stærkt behov for at udtrykke

deres følelser og tanker omkring denne smerte og ødelæggelse. De kunne ikke bare male pæne billeder, når verden omkring dem var så fuld af uro og konflikt.

Samtidig var der også store teknologiske fremskridt, byer voksede hurtigt, og der var mange nye ideer om politik, samfund og videnskab. Alt dette skabte en følelse af usikkerhed, men også af muligheder og nye begyndelser. Mange mennesker spurgte sig selv om, hvem de var, og hvordan de passede ind i denne hurtigt skiftende verden.

Ekspressionistiske kunstnere prøvede at fange alle disse følelser og spørgsmål i deres kunst. De malede ikke bare, hvad de så, men hvad de følte. Hvis de var kedede af det, bange eller vrede, kunne de bruge mørke farver, vilde linjer og forvrængede former for at vise disse følelser. Hvis de følte håb eller lidenskab, kunne de bruge lyse farver og dristige penselstrøg.

Udover krigen og de sociale ændringer, var der også en stor interesse for det ubevidste sind og drømme, især efter at psykologen Sigmund Freud begyndte at dele sine ideer. Dette inspirerede også ekspressionistiske kunstnere til at udforske mere dybtgående emner som menneskelig psykologi og følelser i deres værker.

Så når vi taler om, hvornår ekspressionismen opstod, og hvad der påvirkede den, ser vi på en tid med store ændringer i verden, hvor kunstnere følte, at de skulle finde nye måder at udtrykke deres følelser og reaktioner på det, der skete omkring dem. Ekspressionismen var deres måde at forstå og dele deres oplevelser i en verden, der ikke altid gav mening.

Hvordan bruger ekspressionistiske kunstnere farver, former og penselstrøg til at udtrykke deres følelser og synspunkter?

Ekspressionistiske kunstnere, ligesom Edvard Munch og Ernst Ludwig Kirchner, bruger farver, former og penselstrøg på en meget speciel måde for at vise deres følelser og tanker gennem deres kunst.

Forestil dig, at du har en dag, hvor du føler en masse forskellige ting: måske er du glad, men også lidt nervøs eller ked af det. Hvis du var en ekspressionistisk kunstner, kunne du vise disse følelser i dit kunstværk ved at bruge bestemte farver og former.

Farver: Ekspressionister bruger ofte meget stærke og levende farver for at vise, hvordan de føler. De vælger ikke farver, fordi de er de rigtige for det, de tegner (som grønne blade eller blå himmel), men fordi de farver udtrykker bestemte følelser. For eksempel kan rød være farven på kærlighed, men også på vrede eller fare. En ekspressionistisk kunstner kunne bruge meget rødt i et billede for at vise, at de føler sig stærke følelser.

Former: I stedet for at tegne ting præcist, som de ser ud, kan ekspressionister ændre former for at vise deres følelser. Hvis de føler sig forvirrede eller urolige, kan de tegne ting med skæve

linjer eller mærkelige, snoede former. Hvis de føler sig glade eller opløftede, kan de bruge store, åbne og flydende former.

Penselstrøg: Måden, en kunstner maler på, kan også vise, hvordan de føler. Ekspressionister bruger ofte hurtige, vilde penselstrøg, som ser ud, som om de er malet i en fart, med masser af energi. Dette kan gøre billedet mere intenst og vise, at kunstneren har stærke følelser. Hvis penselstrøgene er bløde og glatte, kan det vise, at kunstneren føler sig rolig eller eftertænksom.

Et godt eksempel er Edvard Munchs berømte maleri "Skriget". I dette billede bruger han stærke farver og snoede former til at vise en dyb følelse af angst og uro. Farverne er ikke realistiske, men de formidler en stærk følelse af uro og rædsel, som mange mennesker kan forstå, selvom de aldrig har følt præcis det samme.

Så når ekspressionistiske kunstnere maler, tænker de ikke kun på, hvordan ting ser ud, men på hvordan de kan bruge farver, former og penselstrøg til at dele deres dybeste følelser og tanker med dem, der ser deres billeder.

Kender vi berømte ekspressionistiske kunstnere?

Lad os tale om nogle berømte kunstnere, som arbejdede i ekspressionistisk stil, og hvordan deres kunst viser de særlige træk ved ekspressionismen.

Edvard Munch: Når folk tænker på ekspressionisme, tænker mange på Edvard Munch, især på grund af hans berømte maleri "Skriget". Dette billede viser en person, der holder hænderne mod sit ansigt og skriger. Baggrunden er fyldt med vilde, hvirvlende farver, som ser ud til at vise den intense følelse af angst og frygt, personen føler. Munch brugte ikke farver og former til at lave et realistisk billede, men for at vise sine egne indre følelser. Det er det, der gør hans arbejde så kraftfuldt ekspressionistisk: han bruger kunsten til at udtrykke dybe følelser.

Ernst Ludwig Kirchner: En anden berømt ekspressionistisk kunstner er Ernst Ludwig Kirchner. Han var en del af en gruppe kaldet "Die Brücke" i Tyskland. Kirchner malede ofte byscener og mennesker, men med meget lyse, unaturlige farver og skæve, forvrængede former. Han ønskede at vise, hvordan livet i byen og det moderne samfund kunne få folk til at føle sig isolerede og stressede. Hans billeder er ikke behagelige eller smukke i traditionel forstand, men de er meget udtryksfulde og fulde af følelse.

Wassily Kandinsky: Selvom han ofte er mere associeret med abstrakt kunst, begyndte Wassily Kandinsky sin karriere med arbejder, der havde ekspressionistiske træk. Kandinsky troede, at farver og former havde deres egne følelser og musik. Han brugte dem til at udtrykke sine egne indre verden uden nødvendigvis at male genkendelige objekter eller scener. Kandinsky's arbejde er særligt, fordi han er en af de første kunstnere, der virkelig bevægede sig mod helt abstrakt kunst, men hans mål var stadig at udtrykke følelser og ideer gennem sine billeder.

Disse kunstnere og deres værker er fantastiske eksempler på, hvad ekspressionisme handler om: ikke bare at vise ting, som de ser ud, men at bruge farver, linjer og former til at udtrykke dybere følelser og tanker. De brugte alle kunsten til at udforske og dele deres personlige oplevelser og følelser, hvilket er hjertet af ekspressionistisk kunst.

Hvordan kan vi anvende ekspressionistiske teknikker i vores egne kunstværker?

At anvende ekspressionistiske teknikker i dine egne kunstværker handler om at lade dine følelser guide din kunst. Her er nogle ideer til, hvordan du kan gøre det:

1. Vælg dine farver ud fra dine følelser: Tænk over, hvordan du har det lige nu. Er du glad, ked af det, ophidset, eller måske lidt nervøs? Vælg farver, som du føler matcher disse følelser. Husk på, at i ekspressionismen er der ingen faste regler for, hvilke farver du skal bruge til bestemte følelser. Hvis du føler dig glad, kan du måske vælge lyse farver som gul eller orange, men hvis det er en anden farve, der gør dig glad, så brug den!
2. Eksperimenter med former: Når du laver din kunst, behøver du ikke bekymre dig om at gøre alt perfekt eller helt realistisk. Prøv i stedet at skabe former, der føles rigtige for det, du forsøger at udtrykke. Hvis du føler dig forvirret eller urolig, kan dine former være skæve eller snoede. Hvis du er glad, kan de være runde og flydende.
3. Brug dristige og hurtige penselstrøg: I stedet for at male forsigtigt og præcist, prøv at lade din pensel bevæge sig hurtigt over lærredet eller papiret. Dette kan hjælpe med at vise energien og følelserne bag dit kunstværk. Du kan trykke hårdere eller blødere på penslen for at vise forskellige niveauer af følelser.
4. Kombiner forskellige teknikker: Du behøver ikke kun at male; du kan også tegne, kradse, eller endda bruge fingrene til at sprede malingen. Prøv forskellige værktøjer og materialer for at se, hvad der bedst udtrykker det, du vil sige med dit kunstværk.
5. Tænk over dit emne: Hvad vil du gerne lave et billede af? Det kan være noget, der skete i dag, en drøm, du havde, eller noget, du tænker meget over. Dit emne behøver ikke at være klart for alle, der ser det; det vigtigste er, at det betyder noget for dig og hjælper dig med at udtrykke dine følelser.
6. Lad være med at bekymre dig om, hvad andre tænker: ekspressionistisk kunst handler om at udtrykke dig selv. Det er okay, hvis andre mennesker ser dit kunstværk og tolker det på en anden måde, end du havde tænkt. Det vigtigste er, at du udtrykker dig og udforsker dine egne følelser.

Husk, at formålet med at bruge ekspressionistiske teknikker er at udtrykke, hvordan DU føler, og ikke nødvendigvis at lave noget, der ser perfekt ud. Så lad dine følelser guide dig, og hav det sjovt med at udforske og skabe!

Nu er det tid til at lave et par opgaver og tænke over hvad vi lige har lært.

Arbejdsopgaver

1. Følelsesmæssig Farvehjul: "Lav et farvehjul, hvor du tildeler farver til forskellige følelser, og forklar dine valg."
2. Ekspressionistisk Selvportræt: "Tegn eller mal et selvportræt, der udtrykker, hvordan du føler dig i dag, ved hjælp af ekspressionistiske teknikker."
3. Kunstnerisk Forskning: "Vælg en ekspressionistisk kunstner og lav en kort præsentation om deres liv og kunst for klassen."
4. Følelsesmæssig Landskabskunst: "Skab et landskabsmaleri eller tegning, der bruger ekspressionistiske teknikker til at vise en følelse eller stemning."
5. Kritikerens Hjørne: "Arbejd sammen med en partner for at analysere og diskutere et ekspressionistisk kunstværk, fokuser på, hvordan det gør dig følelsesmæssigt påvirket."

Når du har svaret på opgaverne, så slutter denne episode.

Her starter ideerne til lærerne:

Ideer til læreren:

- Kunstgalleri Vandring: Opret et virtuelt eller klasseværelsesgalleri af ekspressionistiske kunstværker. Lad eleverne gå på opdagelse og skrive deres tanker eller følelser ned, som de oplever ved hvert kunstværk.
- Gruppeprojekt: Opdel klassen i små grupper og lad dem samarbejde om at skabe et stort ekspressionistisk vægmaleri, der udtrykker en fælles oplevelse eller følelse.
- Følelsesmæssig Musik og Kunst: Spil forskellige typer musik og lad eleverne skabe kunst, der udtrykker musikkens følelser, ved hjælp af ekspressionistiske teknikker.
- Kunstnerdagbøger: Giv hver elev en dagbog eller skitsebog, hvor de kan registrere deres daglige følelser og oplevelser og udtrykke dem gennem tegninger eller malerier.
- Diskussionsrunde: Hold en klasse-diskussion om, hvordan kunst kan bruges til at udtrykke følelser og personlige oplevelser, og hvorfor dette kan være vigtigt for både kunstneren og beskueren.